

SPRÁVA O PARTICIPÁCII

Rómerov dom – živé centrum zdieľaného kultúrneho dedičstva

Projekt: CLD01 – Udržateľná obnova a revitalizácia kultúrneho dedičstva

1. Úvod

Participácia bola integrálnou súčasťou prípravy projektu **Rómerov dom – živé centrum zdieľaného kultúrneho dedičstva**. Jej cieľom bolo zapojiť relevantných aktérov do úvah o budúcej podobe, využívaní, programe, interpretácii a dlhodobej udržateľnosti Rómerovho domu.

Participatívny proces vychádzal z princípu „**Conservation through Use – ochrana prostredníctvom využívania**“. Rómerov dom bol v procese vnímaný nielen ako historická budova určená na obnovu, ale ako budúce živé centrum kultúry, vzdelávania, stretávania a komunitného života.

Participácia preto nesmerovala iba k získaniu všeobecných pripomienok k pripravovanému projektu. Jej cieľom bolo zistiť, **akým miestom má byť Rómerov dom po obnove**, aké potreby a očakávania majú jednotlivé skupiny a aké funkcie, programy a formy využitia považujú za dôležité.

Proces bol zároveň nastavený tak, aby boli podnety verejnosti následne konfrontované s odbornými, pamiatkovými, technickými, prevádzkovými a ekonomickými podmienkami.

2. Ciele participácie

Hlavnými cieľmi participatívneho procesu boli:

- identifikovať relevantné skupiny a aktérov spojených s Rómerovým domom,
- získať ich skúsenosti, potreby, očakávania a návrhy týkajúce sa budúceho fungovania domu,
- vytvoriť priestor na diskusiu medzi komunitou, kultúrnymi aktérmi, vlastníkami, správcou a odbornou verejnosťou,
- identifikovať hlavné tematické priority pre budúce využívanie domu,
- overiť tieto priority z odborného hľadiska,
- identifikovať možnosti, limity a podmienky ich realizácie,
- premietnuť relevantné podnety do prípravy projektu a projektovej žiadosti,
- vytvoriť základ pre pokračovanie participácie počas realizácie projektu.

Participácia bola chápaná ako proces, ktorý nekončí odovzdaním návrhov. Charta participácie Rómerovho domu stanovuje princíp spätnej väzby „Čo ste navrhli – čo sme urobili“ a počíta s tým, že jednotlivé návrhy môžu byť prijaté, upravené, ďalej overované alebo ponechané na neskoršiu fázu podľa možností projektu a podmienok ochrany pamiatky.

3. Stakeholderi a ich zapojenie

Na začiatku procesu bola vytvorená mapa stakeholderov. Identifikované skupiny zahŕňali najmä:

- obyvateľov Bratislavy, osobitne obyvateľov Starého Mesta a okolia Rómerovho domu,
- návštevníkov a používateľov Rómerovho domu,
- dobrovoľníkov a komunitných aktivistov,
- seniorov,
- mladých ľudí a deti,
- školy a pedagógov,
- kultúrne a občianske organizácie,
- umelcov a ďalších kultúrnych aktérov,
- menšinové komunity vrátane maďarskej komunity,
- nových obyvateľov Bratislavy vrátane ukrajinskej komunity,
- vlastníkov objektu a správcu,
- pamiatkarov, architektov a odborníkov na kultúrne dedičstvo,
- vysoké školy a odborné pracoviská,
- samosprávu a verejné inštitúcie,
- turistických sprievodcov,
- domácich a zahraničných partnerov a podporné organizácie.

Mapa stakeholderov zároveň určovala vhodný spôsob zapojenia jednotlivých skupín.

Obyvatelia a návštevníci boli oslovovaní prostredníctvom dotazníka, dobrovoľníci, seniori a mladí ľudia boli zapojení aj do World Café, vlastníci a odborníci boli zapojení do odborných stretnutí a workshopu a partneri boli oslovovaní prostredníctvom konzultácií a

participatívnych aktivít.

Dôležitým princípom bolo osloviť nielen ľudí, ktorí už Rómerov dom poznajú a pravidelne využívajú, ale aj nové skupiny a ľudí, ktorí zatiaľ nie sú súčasťou jeho komunity.

4. Participatívny proces

Participácia prebiehala prostredníctvom viacerých navzájom sa dopĺňajúcich nástrojov:

1. stakeholder mapping,
2. Charta participácie Rómerovho domu,
3. online a offline dotazníkové zisťovanie,
4. World Café,
5. odborný workshop,
6. online konzultácie s nórsym partnerom projektu
7. následné premietnutie výstupov do projektovej žiadosti.

Použitie viacerých metód umožnilo kombinovať širšie získavanie podnetov s hĺbkovou diskusiou a následným odborným overením.

4.1 Charta participácie

Charta participácie stanovila základné pravidlá spoločnej tvorby budúceho života Rómerovho domu.

Definovala cieľ participácie, skupiny, ktoré majú byť zapojené, oblasti, ktoré môžu účastníci ovplyvniť, ako aj limity participácie vyplývajúce zo skutočnosti, že Rómerov dom je národnou kultúrnou pamiatkou.

Medzi oblasti, ktoré mali byť predmetom participácie, patrili najmä:

- kultúrny a komunitný program,
- vzdelávacie a medzigeneračné aktivity,
- využitie jednotlivých priestorov,
- fungovanie komunitného centra a komunitnej kaviarne,
- dobrovoľníctvo,
- spôsob interpretácie príbehu Rómerovho domu,
- aktivity pre deti, mladých ľudí, seniorov a rôzne komunity,
- spolupráca s miestnymi organizáciami,
- využitie dvora, podkrovia a pivničných priestorov,
- pravidlá budúceho komunitného fungovania,
- spolupráca medzi komunitou, kultúrnymi organizáciami a odborníkmi,
- dlhodobý model správy, údržby a fungovania domu.

Charta zároveň otvorene pomenovala limity procesu – najmä pamiatkovú ochranu, bezpečnostné a technické požiadavky, legislatívne podmienky, rozpočet, harmonogram, priestorové možnosti a dlhodobú ekonomickú udržateľnosť.

4.2 Dotazníkové zisťovanie

Dotazníkové zisťovanie slúžilo na získanie širšieho spektra názorov od obyvateľov, návštevníkov, používateľov domu a ďalších aktérov.

Dotazník bol podľa stakeholder mapy využívaný najmä pri zapájaní obyvateľov Bratislavy, návštevníkov Rómerovho domu, seniorov, mladých ľudí, umelcov, odborníkov a partnerských organizácií.

Výstupy dotazníkového zisťovania sa tematicky sústredili najmä na:

- zachovanie historického charakteru a autenticity domu,
- lepšie sprístupnenie a využívanie priestorov,
- kultúrny a komunitný program,
- prezentáciu histórie Rómerovho domu,
- otvorenosť domu rôznym skupinám,
- vzdelávacie a komunitné aktivity,
- udržateľné fungovanie domu.

Dotazník bol následne použitý ako jeden zo vstupov pre World Café a odborný workshop. Výsledky participácie tak neboli vyhodnocované izolovane podľa jednotlivých metód, ale boli ďalej prepájané.

5. World Café

World Café sa uskutočnilo **9. septembra 2026 v Rómerovom dome** pod názvom:

„Rómerov dom po obnove: Ako má fungovať živé miesto pre Bratislavu?“

Diskusia bola rozdelená do štyroch tematických stolov:

1. **Rómerov dom a jeho príbeh**
2. **Rómerov dom ako miesto pre ľudí**
3. **Kultúra, tvorba a program**
4. **Budúcnosť a udržateľnosť**

Účastníci postupne rotovali medzi stolmi. Na konci každého kola skupina vybrala tri najdôležitejšie odporúčania a následne prebehlo spoločné hlasovanie, pri ktorom mal každý účastník tri hlasy.

Takto bola diskusia kombinovaná s participatívnou prioritizáciou.

6. Výsledky World Café

6.1 Rómerov dom a jeho príbeh

Diskusia ukázala silný záujem o to, aby Rómerov dom rozprával svoj historický príbeh, ale zároveň aby historická interpretácia nebola oddelená od súčasného života domu.

Medzi návrhmi sa objavili najmä:

- expozícia alebo pamätná izba Floriána Františka Rómera,
- odborný výskum jeho života a diela,
- spolupráca s múzeom Rómera v Győri a ďalšími inštitúciami,
- lepšie označenie domu,
- informačné materiály, tabule a QR kódy,
- vzdelávacie aktivity,
- spolupráca s maďarskými komunitami,
- literárne podujatia,
- prepojenie historickej kontinuity domu s jeho súčasným využívaním.

Najviac hlasov získali:

- **propagácia Rómerovho domu a života Rómera – 11 hlasov,**
- **lepšia informovanosť o histórii domu v interiéri – 11 hlasov,**
- **historická kontinuita domu a prepojenie so súčasnosťou – 11 hlasov.**

6.2 Rómerov dom ako miesto pre ľudí

Diskusia sa sústredila na otvorenosť domu, jeho dostupnosť a schopnosť slúžiť rôznym skupinám.

Zaznela potreba:

- lepšie komunikovať ponuku Rómerovho domu,
- sprístupniť objekt počas väčšej časti dňa a týždňa,
- osloviť obyvateľov Starého Mesta,
- pracovať s turistami a turistickými sprievodcami,
- vytvoriť priestor pre deti a školy,
- zapojiť maďarskú komunitu,
- kombinovať viacero typov aktivít,
- rozvíjať komunitné využitie,
- pracovať s dobrovoľníkmi,
- využívať rôzne priestory domu vrátane podkrovia.

Ako dôležité sa ukázali aj otázky dostupnosti, viacjazyčnosti a otvorenosti voči rôznym skupinám.

Výsledky ukázali, že účastníci nevnímali Rómerov dom iba ako miesto jednorazových kultúrnych podujatí, ale ako priestor s potenciálom pravidelného a rôznorodého využívania.

6.3 Kultúra, tvorba a program

V tejto téme sa objavila silná požiadavka na pravidelný kultúrny program s jasným charakterom.

Medzi prioritami boli:

- celodenný kultúrny priestor,
- literatúra ako výrazná obsahová línia,
- komunitné podujatia,
- literárne kluby pre deti a seniorov,
- viacjazyčné podujatia,
- umelecké a literárne rezidencie,
- pokojný priestor pre čítanie a intelektuálnu prácu,
- program v podkroví,
- aktivity pre deti a mladých ľudí,
- spolupráca s kultúrnymi organizáciami.

Najviac hlasov získali:

- **rezidenčný program v podkroví – 13 hlasov,**
- **celodenný kultúrny priestor s charakterom – 10 hlasov,**
- **pokojný intelektuálny priestor – 8 hlasov,**
- **literárne kluby pre deti a seniorov – 7 hlasov.**

Tieto podnety sa následne výrazne premietli do programovej časti projektovej žiadosti.

6.4 Budúcnosť a udržateľnosť

Štvrtá tematická oblasť sa venovala tomu, čo musí Rómerov dom robiť dnes, aby mohol fungovať aj dlhodobo.

Zazneli najmä:

- strategické partnerstvá,
- diverzifikácia programu,
- dobrovoľníctvo,
- krátkodobé prenájmy,
- jasná zodpovednosť za manažment,
- spolupráca s kaviarňou,
- diverzifikácia finančných zdrojov,
- kombinácia komerčných a nekomerčných aktivít,
- budovanie komunity podporovateľov.

Najviac hlasov získali:

- **krátkodobé prenájmy – 11 hlasov,**
- **jedna zodpovedná osoba za manažment – 8 hlasov,**
- **kaviareň ako silný partner – 5 hlasov,**
- **diverzifikácia programu, aktivít, partnerstiev a zdrojov – 5 hlasov.**

7. Odborné overenie výsledkov

Na výsledky World Café nadviazal **odborný workshop 17. septembra 2026.**

Jeho účelom nebolo jednoduché hlasovanie o tom, ktoré návrhy „áno“ a ktoré „nie“. Odborníci mali pri jednotlivých podnetoch posúdiť:

- realizovateľnosť,
- pamiatkové limity,
- architektonické a technické podmienky,
- prevádzkové podmienky,
- potenciál pre budúce fungovanie domu,
- otázky, ktoré treba ďalej overiť alebo rozpracovať.

Tento krok bol dôležitý najmä preto, že Rómerov dom je historický objekt a jeho budúce využitie musí byť zosúladené s požiadavkami ochrany kultúrneho dedičstva.

Odborné posúdenie zároveň nepotvrdilo potrebu zásadne meniť smerovanie participatívnych návrhov. Záver workshopu konštatuje, že **žiadna z priorít verejnosti nebola v zásadnom rozpore s odborným pohľadom a jednotlivé priority je možné do projektu v určitej miere zapracovať**. Zároveň bolo zdôraznené, že ich realizácia musí prebiehať postupne podľa dostupných zdrojov a že je potrebné priebežne vyhodnocovať dosiahnuté výsledky.

Odborné overenie tak neposunulo participáciu do polohy „splnené/nespĺnené“, ale do realistickejšej roviny:

podnet verejnosti → odborné posúdenie → podmienky realizácie → zapracovanie do projektu → ďalšie rozpracovanie počas realizácie.

8. Ako boli výsledky participácie zapracované do projektu

Výsledky participácie sa premietli do projektovej žiadosti vo viacerých rovinách – programovej, obsahovej, interpretačnej, prevádzkovej, komunitnej aj finančnej.

8.1 Príbeh Rómera a interpretácia domu

Participácia identifikovala potrebu lepšieho poznania a prezentácie života Floriána Františka Rómera, histórie domu a jeho širších historických súvislostí.

V projekte je preto samostatná **Aktivita 6 – Výskum, dokumentácia a moderná interpretácia živého kultúrneho dedičstva**.

Výskum sa má venovať Rómerovmu životu a dielu, histórii domu, jeho obyvateľom a používateľom, Zámočnickej ulici a vinohradníckej a spoločenskej tradícii miesta. Výsledky majú byť využité v expozíciách a interpretačných prvkoch, publikáciách, digitálnom a multimediálnom obsahu, podujatiach a programoch pre verejnosť.

Dôležité je, že žiadosť zároveň nepreberá predstavu klasického múzea, ale pracuje s konceptom živého miesta, kde sa príbeh Rómera a história domu prepájajú so súčasnou kultúrou.

8.2 Literatúra a rezidenčný program

Silný podnet z World Café predstavoval rozvoj literárneho programu a rezidencií.

Tento podnet sa v žiadosti premietol veľmi konkrétne:

- literárne dielne pre deti, mladých a seniorov,
- viacjazyčná literárna Bratislava,
- **literárne rezidencie v podkroví**,
- komunitné knižné formáty,
- literatúra v priestore,
- programový model, rezidenčný program a dramaturgia.

Ide o jeden z najjasnejších príkladov priameho prepojenia medzi participatívnym návrhom a projektovým návrhom.

8.3 Komunitné a inkluzívne využívanie

Participácia opakovane zdôraznila potrebu otvorenosti voči rôznym generáciám a komunitám.

Projekt preto obsahuje samostatnú **Aktivitu 4 – Inkluzívny prístup, univerzálny dizajn a práca s komunitami**.

Projekt počíta so zapájaním seniorov, mladých ľudí, dobrovoľníkov, škôl, nových obyvateľov Bratislavy, menšinových komunít a ďalších skupín. Súčasťou má byť participatívne plánovanie, komunitné a vzdelávacie aktivity, dobrovoľníctvo, medzigeneračné programy, workshopy a kultúrne podujatia.

Projekt zároveň počíta s preverovaním možností bezpečného a čo najviac bezbariérového sprístupnenia historických priestorov, pričom konkrétne technické riešenie má vychádzať z odborného posúdenia.

8.4 Program pre deti, mladých ľudí a seniorov

Participácia identifikovala potrebu vytvárať programy pre rôzne generácie.

Projekt na tento podnet reaguje pravidelným kultúrnym, vzdelávacím a komunitným programom vrátane aktivít pre školy a seniorov, rezidencií a medzigeneračných formátov.

8.5 Otvorenosť a dostupnosť domu

World Café identifikovalo problém obmedzenej dostupnosti domu počas bežného dňa a potrebu lepšieho využitia jeho priestorov.

Táto téma sa v projekte premieta do konceptu otvoreného a aktívne využívaného objektu a do aktivity zameranej na inkluzívny prístup a prácu s komunitami.

Odborný workshop zároveň túto tému potvrdil. V diskusii zaznela potreba, aby bol dom počas dňa otvorený a aby mal pravidelný program, ktorý umožní budovať vzťah návštevníkov k miestu.

8.6 Krátkodobé prenájmy a ekonomická udržateľnosť

Podnet na krátkodobé prenájmy patril medzi najvyššie prioritizované návrhy v téme udržateľnosti.

Projekt naň reaguje samostatnou **Aktivitou 3 – Dlhodobá správa, údržba a udržateľnosť**.

Táto aktivita má nastaviť systém správy, využívania priestorov, programovania, prenájmu, údržby, partnerstiev a financovania. Súčasťou modelu sú aj príjmy z primeraného prenájmu priestorov a komerčných aktivít.

Žiadosť explicitne počíta s možnosťou krátkodobých prenájomov priestorov na vhodné kultúrne, spoločenské, vzdelávacie alebo komerčné aktivity.

8.7 Manažment a zodpovednosť

Požiadavka na jasnú zodpovednosť za fungovanie domu sa premietla do manažmentového plánu.

Ten má určovať kompetencie a zodpovednosti za:

- každodennú prevádzku,
- program,
- technický stav objektu,
- komunikáciu,

- partnerstvá,
- fundraising,
- vyhodnocovanie fungovania domu.

8.8 Kaviareň a partnerstvá

World Café identifikovalo komunitnú kaviareň ako možného silného partnera budúceho fungovania domu.

Projekt tento podnet zahŕňa do modelu ekonomickej udržateľnosti. Kaviareň je chápaná ako súčasť fungovania objektu, ktorá môže prispievať k jeho ekonomickej udržateľnosti.

Zároveň projekt počíta s diverzifikáciou partnerskej základne, aby fungovanie domu nebolo závislé od jedného typu organizácie alebo jediného zdroja financovania.

9. Syntéza: stopa od participácie k projektu

Výsledný proces možno zhrnúť nasledovne:

Participatívny podnet	Prioritizácia / overenie	Premietnutie do projektu
Lepšie poznanie histórie Rómera a domu	World Café – vysoká priorita	Výskum, dokumentácia a interpretácia – A6
Lepšia informovanosť návštevníkov	11 hlasov	interpretačný plán, výstavy, publikácie, digitálny obsah, A6/A7
Historická kontinuita a prepojenie so súčasnosťou	11 hlasov	koncept živého kultúrneho dedičstva, výskum domu a ulice
Literatúra ako programová línia	World Café	pravidelný literárny program
Rezidencie v podkroví	13 hlasov	Literárne rezidencie v podkroví
Program pre deti a seniorov	World Café + Charta	literárne dielne, školy, seniori, medzigeneračné aktivity
Väčšia otvorenosť domu	World Café + odborný workshop	inkluzívny program, komunitné aktivity, dostupnosť
Dobrovoľníctvo	World Café + Charta	dobrovoľnícke aktivity a práca s komunitou
Krátkodobé prenájmy	11 hlasov	A3, prevádzkový a finančný model

Participatívny podnet	Prioritizácia / overenie	Premietnutie do projektu
Jasný manažment	8 hlasov	manažmentový plán a definovanie kompetencií
Kaviareň ako partner	5 hlasov + odborné overenie	súčasť modelu udržateľnosti
Diverzifikácia zdrojov a partnerstiev	5 hlasov + odborné overenie	finančný model, fundraising, prenájmy, partnerstvá
Maďarská komunita a spoločné dedičstvo	World Café + Charta	programy pre maďarskú komunitu, viacjazyčnosť, interkultúrny dialóg
Dostupnosť pre rôzne skupiny	World Café + odborný workshop	A4, univerzálny dizajn a odborné preverenie technických riešení

10. Charakter zapracovania podnetov

Výsledky procesu ukazujú, že podnety neboli do projektu preberané mechanicky.

Možno rozlíšiť tri základné úrovne:

A. Priame zapracovanie

Niektoré návrhy sa premietli priamo do konkrétnych projektových aktivít alebo rozpočtových položiek.

Príkladom sú:

- literárne rezidencie v podkroví,
- literárne dielne,
- komunitné knižné formáty,
- výskum a interpretácia Rómerovho domu,
- manažmentový a údržbový plán,
- participácia na programovom a prevádzkovom modeli.

B. Zapracovanie v upravenej alebo širšej podobe

Niektoré návrhy boli pretransformované do širšieho projektového rámca.

Príkladom je predstava expozície Rómera. Projekt ju nepreberá ako izolovanú klasickú múzejnú expozíciu, ale pracuje s komplexnejším výskumom a interpretáciou Rómerovho domu, jeho histórie a súvislostí ako súčasťou živého kultúrneho priestoru.

Podobne požiadavka na lepšiu dostupnosť nie je riešená iba predĺžením otváracích hodín, ale širším nastavením programu, inkluzívneho prístupu a fyzickej dostupnosti.

C. Ďalšie rozpracovanie počas realizácie

Niektoré návrhy nie je možné definitívne nastaviť už v prípravnej fáze projektu.

Ide najmä o:

- konkrétny režim využívania jednotlivých priestorov,
- detailný programový kalendár,
- konkrétnu podobu niektorých interpretačných prvkov,
- konkrétne partnerstvá,
- finálny model prenájmov,
- spôsob pravidelného vyhodnocovania fungovania domu.

Tieto otázky majú byť ďalej rozpracované v rámci manažmentového, interpretačného a programového modelu projektu.

11. Limity participácie

Participatívny proces rešpektoval skutočnosť, že Rómerov dom je národnou kultúrnou pamiatkou.

Nie všetky návrhy preto možno realizovať bez ďalšieho odborného posúdenia. Pri rozhodovaní je potrebné zohľadniť:

- pamiatkové hodnoty objektu,
- technický stav,
- bezpečnostné požiadavky,
- požiarne predpisy,
- priestorové možnosti,
- legislatívne podmienky,
- rozpočtové možnosti,
- prevádzkovú realizovateľnosť,
- dlhodobú ekonomickú udržateľnosť.

Tento princíp bol účastníkom komunikovaný už v Charte participácie a následne sa stal aj predmetom odborného workshopu.

Preto výsledkom participácie nie je záväzok realizovať každý jednotlivý návrh v jeho pôvodnej podobe, ale záväzok transparentne pracovať s podnetmi a vysvetľovať spôsob ich ďalšieho využitia.

12. Participácia ako pokračujúci proces

Participácia nebude ukončená podaním projektovej žiadosti.

Projekt už vo fáze prípravy počíta s participatívnymi konzultáciami, workshopmi a pilotnými aktivitami týkajúcimi sa budúceho využitia domu. Medzi plánované výsledky patria okrem iného pravidelný kultúrny, vzdelávací a komunitný program, dobrovoľnícke, inkluzívne, medzigeneračné a medzikultúrne aktivity a plán dlhodobého riadenia, prevádzky, údržby, programu a financovania.

Stakeholder mapa zároveň explicitne uvádza, že participatívny proces bude pokračovať aj počas realizácie projektu, pričom konkrétne kroky budú definované na začiatku realizácie.

Ďalšia participácia by mala nadviazať najmä na:

- testovanie programových formátov,
- nastavovanie využitia jednotlivých priestorov,
- prípravu manažmentového a interpretačného plánu,
- prácu s komunitou a dobrovoľníkmi,
- overovanie dostupnosti pre rôzne skupiny,
- budovanie partnerstiev,
- vyhodnocovanie fungovania domu.

13. Záver

Participatívny proces pri príprave projektu Rómerov dom – živé centrum zdieľaného kultúrneho dedičstva vytvoril viacstupňový mechanizmus zapojenia verejnosti, komunity, kultúrnych aktérov, vlastníkov, partnerov a odborníkov.

Proces pozostával zo stakeholder mappingu, vytvorenia Charty participácie, dotazníkového zisťovania, World Café a následného odborného workshopu. Jednotlivé metódy sa navzájom dopĺňali: dotazníkové zisťovanie umožnilo zachytiť širšie spektrum názorov, World Café umožnilo hĺbkovú diskusiu a prioritizáciu a odborný workshop následne preveril realizovateľnosť a podmienky jednotlivých návrhov.

Najvýznamnejšie podnety sa týkali:

- lepšej interpretácie histórie Rómerovho domu a osoby Floriána Františka Rómera,
- prepojenia historického príbehu so súčasným životom domu,
- otvorenosti a dostupnosti objektu,
- pravidelného kultúrneho a komunitného programu,
- literatúry a rezidenčných programov,
- práce s deťmi, mladými ľuďmi a seniormi,
- zapojenia rôznych komunít vrátane maďarskej komunity,
- dobrovoľníctva,
- krátkodobých prenájmov,
- jasného manažmentu,
- partnerstiev a diverzifikácie zdrojov,
- dlhodobej udržateľnosti.

Významná časť týchto podnetov bola následne premietnutá priamo do projektovej žiadosti – do aktivít A2, A3, A4, A6 a A7, do konkrétnych programových a rozpočtových položiek a do plánovaných výstupov projektu.

Participácia tak nebola využitá iba ako spôsob získania spätnej väzby k už pripravenému projektu. **Stala sa jedným zo vstupov do samotného návrhu budúceho fungovania Rómerovho domu.**

Výsledkom je projektový návrh, ktorý prepája ochranu historického objektu s jeho budúcim kultúrnym, vzdelávacím a komunitným využitím a ktorý zároveň vytvára priestor na pokračovanie participácie počas realizácie projektu.

Základným princípom zostáva:

Rómerov dom obnovovať nielen pre ľudí, ale spolu s ľuďmi.

Správu vypracovali:

Mgr. Michaela Kubíková

Ing. Martin Kováč

Prílohy:

Príloha č. 1 – mapa stakeholderov

Príloha č. 2 – Charta participácie

Príloha č. 3 - Online dotazník

Príloha č. 4 – World Café

Príloha č. 5 – Odborný workshop

Príloha č. 6 – Prepojenie participácie na projekt – audit trail

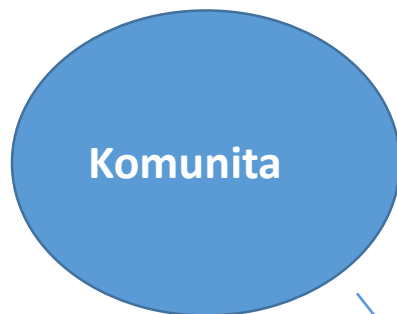
Mapa stakeholderov

Rómerov dom

Národný **Trust**
Rómerov dom

obyvatelia BA
návštevníci RD
dobrovoľníci NT
seniori
mladí ľudia

Evanjelické cirkevné zbory
Národný Trust n.o.

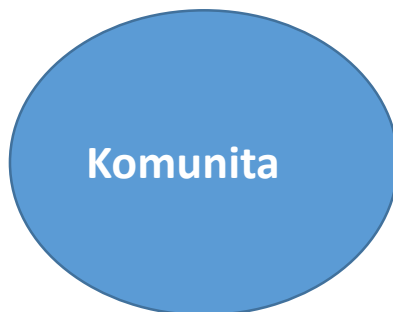
Kapitál o.z.
Občianske združenie Bratislavské rožky
OZ BRAK.
kultúrne organizácie
umelci

pamiatkari – KPÚ BA
architekti – projektová dokumentácia
odborníci na KD
Vysoké školy – FA STU
MČ BA Staré Mesto,
Hlavné mesto BA
turistickí sprievodcovia

Galéria mesta Bratislavy
Múzeum mesta Bratislavy
Bratislavský samosprávny kraj
MK SR
Norwegian Heritage Foundation
INTO – International National Trusts Organisation

Prečo sú jednotliví stakeholderi
dôležití a ako ich zapojíme do
prípravy projektu **Rómerov dom –
živé centrum spoločného kultúrneho
dedičstva?**

Obyvatelia BA – navštevujú RD pri rôznych príležitostiach, sú súčasťou miestnej komunity a hlavní užívatelia priestoru, RD tvorí dôležitú súčasť ich životného prostredia a historického prostredia Bratislavy – **online dotazník**

Návštevníci RD – sú to ľudia zo Slovenska i zahraničia, ktorí navštevujú RD pri rôznych príležitostiach, v rámci rôznych podujatí – **online dotazník**

Dobrovoľníci NT – pomáhajú pri údržbe RD a pri organizovaní podujatí, prehliadok v RD – **World Café**

Seniori – často navštevujú RD a pomáhajú aj ako dobrovoľníci – **online a offline dotazník, World Café, ďalšie stretnutia**

Mladí ľudia – sú našou cieľovou skupinou pre mnohé podujatia, RD navštevujú v rámci podujatí, tvorivých dielní – **online dotazník a World Café**

Vlastníci – Evanjelické cirkevné zbory Legionárska a Dúbravka – sú vlastníčkmi objektu, majú cenné skúsenosti a rozhodovacie právomoci – **World Café, odborné stretnutie**

Správca objektu – Národný Trust n.o. – zodpovedný subjekt za prípravu žiadosti a **vedie proces participácie**

Kapitál– je podnájomníkom v objekte od roku 2018 a objekt pravidelne využíva - **World Café**

Umelci – hudobníci, divadelníci, muzikanti – niektorí z nich v RD organizujú podujatia a majú skúsenosti s priestorom – **online dotazník, World Café**

Iné kultúrne inštitúcie, ktoré v Rómerovom dome organizujú podujatia **online dotazník, World Café**

Odborníci a
úradníci

Pamiatkari – KPÚ BA – stanovujú podmienky pri obnove, keďže RD je NKP – **odborný workshop**

Architekti – projektová dokumentácia – vypracovali projektové dokumentácie - **odborný workshop**

Rôzni odborníci na KD a pamiatky - boli zapojení do obnovy RD – reštaurátori, výskumníci – **odborný workshop, online dotazník**

Vysoké školy – FA STU – realizovali v RD pracovné workshopy/ateliéry – **odborný workshop**

Úradníci - MČ BA Staré Mesto, Hlavné mesto BA – úradníci, ktorí sú zodpovední za tvorbu a dodržiavanie zákonov, noriem, vyhlášok a mestských politík, ktoré sa týkajú aj RD – **online dotazník**

Odborníci na cestovný ruch- turistickí sprievodcovia – navštevujú RD a prezentujú ho aj zahraničným návštevníkom – **World Café a online dotazník**

Partnerské
organizácie/podporovatelia
– domáce i zahraničné

Galéria mesta Bratislavy – spoločné podujatie Vianoce u Rómera, prepojenie pivníc - **World Café**

Múzeum mesta Bratislavy – Floriš Rómer spoločný záujem – INTO Miesta spolupráca – **World Café**

Bratislavský samosprávny kraj – podporil obnovu RD – **World Café a online dotazník**

MK SR – podporilo obnovu RD – **online dotazník**

Norwegian Heritage Foundation – partner pre projekt Granty EHP a Nórska – **online konzultácia**

Občianske združenie Bratislavské rožky - partner pre projekt Granty EHP a Nórska - **World Café aj odborný workshop**

OZ BRAK – partner pre projekt Granty EHP a Nórska - **World Café aj odborný workshop**

Bratislava Tourist Board a Asociácia sprievodcov BA – pomáhajú s prezentáciou aktivít v RD – **online dotazník**

International National Trust Organisation – RD je zapojený do projektu INTO Places - **online konzultácia**

Proces participácie bude prebiehať
aj počas realizácie projektu.
Jednotlivé kroky budú definované na
začiatku realizácie projektu.

Príloha č.2

Charta participácie Rómerovho domu

Pravidlá spoločnej tvorby budúceho života Rómerovho domu

1. Prečo participujeme – naša vízia

Rómerov dom chceme rozvíjať ako **živé centrum kultúrneho dedičstva**, ktoré nebude slúžiť iba ako obnovená historická budova, ale ako otvorené miesto pre kultúru, vzdelávanie, stretávanie a komunitný život.

Participácia je preto neoddeliteľnou súčasťou projektu. Chceme, aby ľudia, ktorí Rómerov dom využívajú, žijú v jeho okolí, pracujú s ním alebo k nemu majú vzťah, mohli ovplyvniť jeho budúcu podobu a fungovanie.

Vychádzame z princípu „**Conservation through Use – ochrana prostredníctvom využívania**“. Veríme, že dlhodobá ochrana historickej budovy je možná vtedy, keď sa stane zmysluplnou a živou súčasťou života komunity.

2. Koho chceme zapojiť

Chceme vytvoriť priestor pre rôzne skupiny ľudí, ktoré môžu priniest odlišné skúsenosti, potreby a pohľady:

- o obyvateľov Bratislavy, najmä obyvateľov Starého Mesta a okolia Rómerovho domu,
- o súčasných návštevníkov a používateľov domu,
- o dobrovoľníkov a komunitných aktivistov,
- o seniorov,
- o deti a mladých ľudí,
- o školy a pedagógov,
- o kultúrne a občianske organizácie,
- o príslušníkov menšinových komunít,
- o nových obyvateľov Bratislavy vrátane ukrajinskej komunity,
- o odbornú verejnosť, remeselníkov, pamiatkarov, umelcov a ďalších odborníkov,
- o vlastníkov a partnerov projektu.

Nechceme vytvárať participáciu iba pre ľudí, ktorí už Rómerov dom poznajú. Naším cieľom je osloviť aj **nové skupiny a ľudí, ktorí zatiaľ nie sú súčasťou jeho komunity.**

3. Ako budeme participovať

Participácia bude prebiehať počas celého projektu a bude mať rôzne formy podľa konkrétnej témy a cieľovej skupiny:

- o verejné diskusie a konzultácie,
- o komunitné workshopy,
- o tematické pracovné skupiny,
- o dotazníky a online konzultácie,
- o dobrovoľnícke aktivity a komunitné dni,
- o medzigeneračné aktivity,
- o aktivity so školami a mladými ľuďmi,
- o spolupráca so seniormi a menšinovými komunitami,
- o testovanie nových nápadov a formátov priamo v Rómerovom dome,
- o odborné konzultácie,
- o spätná väzba od návštevníkov a používateľov jednotlivých priestorov.

Tam, kde je to možné, budeme uprednostňovať **spoločnú tvorbu a praktické skúšanie riešení** pred jednorazovým získavaním pripomienok.

Naším cieľom je, aby participácia podľa možností postupovala od informovania cez konzultáciu až k spolupráci a tam, kde je to vhodné, aj k spolurozhodovaniu.

4. Čo môžu ľudia ovplyvniť

Participácia sa bude týkať najmä budúceho **využívania a fungovania Rómerovho domu.**

Účastníci budú môcť prinášať návrhy a spoluvytvárať najmä:

- o kultúrny program a komunitné aktivity,
- o vzdelávacie a medzigeneračné aktivity,
- o využitie jednotlivých priestorov,
- o fungovanie komunitného centra a komunitnej kaviarne,
- o dobrovoľnícke aktivity,

- spôsob interpretácie príbehu Rómerovho domu a jeho kultúrneho dedičstva,
- aktivity pre deti, mladých ľudí, seniorov a rôzne komunity,
- možnosti spolupráce s miestnymi organizáciami,
- využitie dvora, podkrovia a pivničných priestorov,
- pravidlá a princípy budúceho komunitného fungovania domu,
- nové formy spolupráce medzi komunitou, kultúrnymi organizáciami a odborníkmi.

Participácia bude zároveň využitá pri príprave **dlhodobého modelu fungovania, údržby a správy Rómerovho domu** – pri príprave jeho manažmentového plánu a plánu interpretácie ako jeho súčasti.

5. Čo má svoje limity

Participácia neznamena, že každému návrhu bude možné vyhovieť. Rómerov dom je **národná kultúrna pamiatka**, a preto musí byť jeho obnova a využívanie v súlade s pamiatkovými, bezpečnostnými, technickými, legislatívnymi a ďalšími požiadavkami.

Rozhodnutia budú zároveň ovplyvnené:

- rozpočtom projektu,
- časovým harmonogramom,
- technickými a priestorovými možnosťami historickej budovy,
- požiadavkami na ochranu kultúrneho dedičstva,
- právnymi a prevádzkovými podmienkami,
- dlhodobou ekonomickou udržateľnosťou,
- záujmami vlastníka budovy

Tieto limity budeme účastníkom komunikovať **otvorene a vopred**, aby bolo jasné, o čom je možné diskutovať a o čom už nie.

Participácia preto nebude vytvárať očakávanie, že každý návrh bude možné realizovať. Jej cieľom je zabezpečiť, aby rozhodnutia, ktoré môžu byť ovplyvnené komunitou, vznikali s komunitou, nie bez nej.

6. Ako budeme s návrhmi pracovať

Každý relevantný návrh alebo podnet sa budeme snažiť posúdiť z hľadiska:

Je uskutočniteľný? Je v súlade s hodnotami Rómerovho domu? Je prínosný pre komunitu? Je dlhodobu udržateľný?

Návrhy môžu viesť k:

- ich zapracovaní do projektu alebo programu,
- ďalšiemu overovaniu a testovaniu,
- úprave pôvodného návrhu,
- odložení na neskôr,
- alebo k ich odmietnutiu.

Ako projektový tím sa zaväzujeme, že:

budeme jasne komunikovať, o čom je možné participovať a o čom nie,

budeme vytvárať priestor pre rôzne názory a skúsenosti,

budeme aktívne oslovať aj skupiny, ktoré sa do participácie zapájajú menej často,

budeme návrhy a pripomienky posudzovať transparentne,

nebudeme vytvárať falošné očakávania,

budeme rešpektovať odborné a zákonné limity ochrany pamiatky,

tam, kde to bude možné, umožníme komunite podieľať sa na tvorbe a rozhodovaní,

budeme komunikovať výsledky participácie aj v prípade, že sa návrh nebude dať realizovať.

Pri dôležitých rozhodnutiach bude projektový tím schopný vysvetliť, **prečo bol konkrétny návrh prijatý, upravený alebo odmietnutý.**

7. Ako budeme informovať komunitu

Participácia nekončí momentom, keď ľudia odovzdajú svoj návrh.

Budeme preto vytvárať spätnú väzbu typu „**Čo ste navrhli – čo sme urobili**“.

Účastníci sa dozvedia:

- aké hlavné návrhy a podnety zazneli,
- ktoré z nich boli prijaté,
- ktoré boli upravené,

- ktoré zatiaľ nebolo možné realizovať,
- a z akých dôvodov.

Tak chceme vytvoriť vzťah založený na **otvorenosti, dôvere a vzájomnej zodpovednosti**.

8. Naša spoločná zásada

Rómerov dom obnovujeme nielen pre ľudí, ale spolu s ľuďmi.

Chceme, aby sa z historickej budovy stal priestor, za ktorý bude komunita cítiť vzťah, zodpovednosť a spoluvlastníctvo v zmysle spoločnej starostlivosti o kultúrne dedičstvo.

Participácia preto nie je jednorazovou aktivitou projektu. Participáciu chápeme ako dlhodobý proces, v ktorom komunita nie je iba príjemcom výsledkov projektu, ale **spolutvorcom budúceho života Rómerovho domu**.

Charta participácie Rómerovho domu

Verzia 1.0

Dátum prijatia: august 2026

Národný Trust n.o.

Občianske združenie Bratislavské rožky

OZ BRAK

Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku Bratislava
Legionárska

Projektový team:

Mgr. Michaela Kubíková

Ing. Martin Kováč

Mgr. Zuzana Bujačková

Eva Bolemant

VYHODNOTENIE ONLINE DOTAZNÍKA

Rómerov dom – tvorme spolu jeho budúcnosť

1. Cieľ a spôsob realizácie dotazníka

Online dotazník „Rómerov dom – tvorme spolu jeho budúcnosť“ bol realizovaný ako jedna zo súčastí participatívneho procesu prípravy projektu obnovy a budúceho fungovania Rómerovho domu.

Cieľom dotazníka bolo získať názory, skúsenosti a podnety od ľudí, ktorí Rómerov dom poznajú alebo ho navštevujú, a zistiť ich predstavy o tom, akým miestom by mal byť Rómerov dom po obnove. Otázky sa zameriavali najmä na hodnoty objektu, súčasné nedostatky, budúce využitie, kultúrny a komunitný program, interpretáciu histórie a kultúrneho dedičstva, otvorenosť rôznym skupinám ľudí, priority obnovy a možnosti ďalšieho zapojenia verejnosti.

Dotazník obsahoval 10 tematických otázok, pričom pri viacerých otázkach mali respondenti možnosť vybrať viac odpovedí a pri viacerých témach mali zároveň možnosť uviesť vlastný komentár alebo návrh.

Link na dotazník s otázkami: <https://forms.gle/zXjJcp5YxZ6N9SRT7>

Dotazník vyplnilo do 26.9. 2026 **54 respondentov**.

Výsledky dotazníka je potrebné vnímať ako **participatívnu spätnú väzbu od zapojených respondentov**, nie ako reprezentatívny sociologický prieskum obyvateľov Bratislavy. Jeho význam spočíva najmä v identifikácii tém, potrieb, preferencií a konkrétnych podnetov, ktoré bolo následne možné ďalej rozpracovať v rámci World Café a odborného workshopu.

2. Vzťah respondentov k Rómerovmu domu

Z odpovedí vyplýva, že dotazník oslovil najmä ľudí, ktorí majú k Rómerovmu domu určitú skúsenosť alebo vzťah.

24 respondentov uviedlo, že Rómerov dom navštevuje príležitostne, 15 respondentov pravidelne, 11 respondentov ho navštívilo niekoľkokrát a 3 respondenti raz.

Dotazník teda zachytil názory ľudí s rôznou intenzitou kontaktu s objektom – od pravidelných návštevníkov až po ľudí, ktorí ho poznajú skôr z jednotlivých návštev.

Táto rôznorodosť je významná aj z hľadiska ďalšieho plánovania, pretože participácia nezachytávala iba názory ľudí, ktorí sú už aktívnou súčasťou fungovania Rómerovho domu, ale aj názory príležitostných návštevníkov.

3. Čo je na Rómerovom dome najcennejšie

Respondenti mali možnosť vybrať najviac tri hodnoty, ktoré považujú na Rómerovom dome za najcennejšie.

Najčastejšie boli uvádzané:

- kultúrne a spoločenské podujatia, ktoré sa v dome organizujú – 35 odpovedí,
- atmosféra a charakter priestoru – 32 odpovedí,
- historická a pamiatková hodnota domu – 30 odpovedí,
- súčasť „starej Bratislavy“ a poloha v centre mesta – 24 odpovedí,
- možnosť stretávať sa a vytvárať komunitu – 16 odpovedí,
- nádvorie a vonkajšie priestory – 15 odpovedí,
- možnosť posediť si s priateľmi v kaviarni – 11 odpovedí,
- spojenie s osobnosťou Floriána Františka Rómera a jeho životným príbehom – 10 odpovedí.

Menej často, ale stále relevantne, boli uvádzané možnosť zapojiť sa ako dobrovoľník, spojenie s vinárskou tradíciou Bratislavy a vinnou viechou Veľkí Františkáni a možnosť zúčastniť sa komentovaných prehliadok objektu.

Z výsledkov vyplýva, že respondenti nevnímajú hodnotu Rómerovho domu iba ako hodnotu historickej budovy. Významná je zároveň jeho **atmosféra, kultúrna funkcia, poloha v historickom centre, komunitný rozmer a existujúce možnosti stretávania a kultúrneho programu.**

Tento výsledok je dôležitý aj pre ďalšie plánovanie obnovy: ochrana historického charakteru objektu sa podľa odpovedí prepája s očakávaním, že dom bude aj naďalej živým a využívaným miestom.

4. Čo respondentom v Rómerovom dome v súčasnosti chýba

Respondenti boli požiadaní, aby uviedli najviac tri oblasti, ktoré im v súčasnosti v Rómerovom dome najviac chýbajú.

Najčastejšie sa objavovali:

- lepšia informovanosť o tom, čo sa v Rómerovom dome deje – 21 odpovedí,
- lepšie využitie nádvoria – 18 odpovedí,
- širšia ponuka jedál a nápojov – 18 odpovedí,
- viac kultúrnych podujatí – 17 odpovedí,
- priestory s vyššou kapacitou návštevníkov – 14 odpovedí,

- **lepšia prezentácia a interpretácia histórie domu a osobnosti Floriána Františka Rómera – 12 odpovedí,**
- **priestor pre umelcov a tvorcov – 10 odpovedí,**
- **lepšie technické vybavenie priestorov – 10 odpovedí,**
- **bezbariérový prístup na jednotlivé poschodia – 7 odpovedí.**

Respondenti ďalej uvádzali potrebu väčšieho počtu komunitných aktivít, programov pre školy a deti, aktivít pre seniorov a mladých ľudí, ako aj možnosti prenájmu priestorov na kultúrne a spoločenské aktivity.

Výsledky teda poukazujú na tri navzájom prepojené oblasti:

- 1. informovanosť a otvorenosť domu,**
- 2. programové a komunitné využitie,**
- 3. fyzické a priestorové podmienky fungovania.**

Tieto témy sa následne objavili aj v ďalších formách participácie.

5. Predstava respondentov o fungovaní Rómerovho domu po obnove

Pri otázke, ako by mal Rómerov dom fungovať po obnove, respondenti najčastejšie vybrali:

- **ako priestor pre kultúrne podujatia – 35 odpovedí,**
- **ako otvorený komunitný priestor – 21 odpovedí,**
- **ako priestor pre vzdelávanie v oblasti kultúry a kultúrneho dedičstva – 19 odpovedí,**
- **ako priestor pre umelcov a kultúrnu tvorbu – 19 odpovedí,**
- **ako miesto, ktoré približuje históriu Bratislavy – 19 odpovedí,**
- **ako priestor pre literatúru – 18 odpovedí,**
- **ako miesto pre menšie spoločenské a komunitné podujatia – 16 odpovedí.**

12 respondentov uviedlo potrebu využívať dom ako spoločný priestor pre rôzne národnostné a kultúrne skupiny a priestor pre medzikultúrny dialóg.

Významný počet odpovedí získal aj priestor pre vzdelávanie detí a mladej generácie a priestor pre dobrovoľníctvo.

Výsledky naznačujú, že respondenti si želajú **multifunkčný charakter Rómerovho domu**, avšak s výraznou orientáciou na kultúru, vzdelávanie, komunitný život a prácu s historickým a kultúrnym dedičstvom.

6. Preferované aktivity

Respondenti mohli označiť najviac päť aktivít, ktoré by v Rómerovom dome najradšej navštevovali.

Najvyšší záujem bol o:

- **koncerty a menšie hudobné podujatia – 37 odpovedí,**
- **prednášky a besedy na rôzne témy – 32 odpovedí,**
- **literárne večery a diskusie – 28 odpovedí,**
- **tvorivé workshopy – 25 odpovedí,**
- **výstavy – 17 odpovedí,**
- **lektorované prehliadky o histórii domu – 15 odpovedí,**
- **komunitné podujatia – 14 odpovedí,**
- **ochutnávky vína – 12 odpovedí,**
- **medzigeneračné aktivity – 11 odpovedí.**

Respondenti ďalej prejavili záujem o programy pre deti a rodiny, dobrovoľnícke aktivity, umelecké rezidencie a tvorivé pobyty, aktivity pre seniorov, susedské aktivity a vzdelávacie programy pre školy.

Z odpovedí teda vyplýva záujem o **kombináciu kultúrneho, vzdelávacieho, komunitného a tvorivého programu.**

Zároveň je zrejmé, že respondenti nevnímajú Rómerov dom iba ako priestor na jednorazové podujatia. Viaceré odpovede smerujú k pravidelným formátom – prednáškam, literárnym večerom, workshopom, prehliadkam či komunitným aktivitám.

7. História Rómerovho domu a kultúrne dedičstvo

Otázka významu lepšej prezentácie histórie Rómerovho domu ukázala výrazný záujem respondentov o túto tému.

21 respondentov označilo túto potrebu za „veľmi dôležitú“ a ďalších 22 za „skôr dôležitú“.

Iba 11 respondentov zvolilo neutrálnu možnosť. V dotazníku nebola zaznamenaná odpoveď, ktorá by význam lepšieho predstavovania histórie označila za nedôležitý.

Respondenti zároveň uvádzali rôzne predstavy o tom, ako by sa história domu mohla prezentovať. Objavovali sa najmä:

- výstava o histórii domu,
- komentované prehliadky,
- prednášky,
- informačné tabule,
- informačné materiály a brožúry,

- video alebo film,
- interaktívne prvky,
- QR kódy,
- viacjazyčné informačné materiály,
- digitálny obsah,
- prezentácia osobnosti Floriána Františka Rómera,
- prepojenie histórie domu s históriou Bratislavy,
- vzdelávacie a participatívne aktivity.

Viaceré otvorené odpovede zároveň naznačovali záujem o **živú a súčasnú interpretáciu**, ktorá by históriu nevníkala iba ako statickú expozíciu, ale prepájala ju so zážitkom návštevníka, programom a samotným priestorom.

8. Otvorenosť Rómerovho domu rôznym skupinám

Aj otázka otvorenosti domu rôznym skupinám priniesla jednoznačný výsledok.

21 respondentov označilo otvorenosť rôznym skupinám za „veľmi dôležitú“ a 22 za „skôr dôležitú“.

Ďalších 11 respondentov zvolilo neutrálnu odpoveď.

Pri otázke, ktorým skupinám by mal Rómerov dom v budúcnosti poskytovať väčší priestor, boli najčastejšie uvádzané:

- **kultúrne organizácie – 36 odpovedí,**
- **umelci – 31 odpovedí,**
- **literáti a spisovatelia – 28 odpovedí,**
- **miestni obyvatelia – 23 odpovedí,**
- **návštevníci Bratislavy a turisti – 19 odpovedí,**
- **mladí ľudia – 19 odpovedí,**
- **deti a rodiny – 13 odpovedí,**
- **seniori – 13 odpovedí,**
- **dobrovoľníci – 11 odpovedí.**

Výsledky podporujú predstavu Rómerovho domu ako priestoru, ktorý prepája **lokálnu komunitu, kultúrnu scénu, tvorcov, návštevníkov a rôzne generácie.**

9. Priority pri obnove

Respondenti mali možnosť vybrať najviac päť oblastí, ktoré považujú pri obnove za najdôležitejšie.

Najčastejšie boli označené:

- **kvalitná obnova pamiatky – 39 odpovedí,**
- **zachovanie historického charakteru domu – 38 odpovedí,**
- **zachovanie atmosféry a autenticity – 30 odpovedí,**
- **lepšia prezentácia histórie domu – 22 odpovedí,**
- **lepšie využitie nádvorja – 22 odpovedí,**
- **udržateľná prevádzka – 22 odpovedí.**

Ďalšie odpovede sa týkali najmä vytvorenia priestorov pre komunitné aktivity, príjemných a flexibilných priestorov, ekologických riešení, technického vybavenia, bezbariérovosti a kapacity.

Výsledky ukazujú dôležitú väzbu medzi **ochranou pamiatkových hodnôt a budúcim využívaním domu**. Respondenti súčasne očakávajú kvalitnú obnovu historického objektu a jeho aktívne využívanie.

10. Ochota zapojiť sa do ďalšieho života Rómerovho domu

Dotazník zisťoval aj to, akým spôsobom by sa respondenti chceli do života Rómerovho domu osobne zapojiť.

Najčastejšie bola uvádzaná možnosť **navštevovať podujatia**. Časť respondentov však prejavila záujem aj o aktívnejšie formy participácie, najmä:

- spoluprácu na kultúrnom programe,
- pomoc s organizáciou podujatí a workshopov,
- pomoc s propagáciou,
- ponúknutie vlastných odborných znalostí,
- dobrovoľnícke zapojenie.

Táto časť dotazníka naznačuje, že potenciál budúcej participácie nie je obmedzený iba na návštevnícku funkciu. Časť respondentov je pripravená podieľať sa aj na tvorbe a zabezpečovaní programu.

11. Otvorené odpovede a ďalšie podnety

Otvorená časť dotazníka priniesla množstvo konkrétnych návrhov, ktoré dopĺňali uzavreté otázky.

Opakovane sa objavovali najmä tieto témy:

Lepšia viditeľnosť a informovanosť

Respondenti navrhovali lepšie označenie domu, informačné tabule, bannery, QR kódy, online obsah a lepšiu propagáciu.

Interpretácia histórie

Objavovali sa návrhy na komentované prehliadky, výstavu, video, brožúru, prednášky, interaktívne prvky a moderné spracovanie histórie.

Otvorenie domu verejnosti

Viaceré odpovede zdôrazňovali potrebu pravidelnejšej dostupnosti objektu a jeho väčšej otvorenosti pre verejnosť.

Nádvorie a ďalšie priestory

Respondenti upozorňovali na potenciál nádvoria a v niektorých odpovediach aj pivničných priestorov.

Program

Opakovane sa objavovali kultúrne, literárne, hudobné, vzdelávacie a komunitné aktivity.

Zachovanie autenticity

V otvorených odpovediach sa objavila požiadavka, aby obnova bola citlivá a aby sa zachoval historický charakter a atmosféra domu.

Širšie publikum

Niektoré odpovede zdôrazňovali potrebu otvorenosti domu pre širšiu verejnosť, nielen pre existujúcu komunitu používateľov.

12. Hlavné zistenia dotazníka

Na základe 54 odpovedí možno identifikovať niekoľko hlavných tematických línií:

1. Rómerov dom má zostať historickým a autentickým miestom

Respondenti výrazne zdôrazňovali historickú a pamiatkovú hodnotu, atmosféru a autenticitu objektu. Kvalitná obnova a zachovanie historického charakteru patria medzi najsilnejšie identifikované priority.

2. Ochrana dedičstva má byť prepojená so súčasným využitím

Respondenti nechcú vnímať Rómerov dom iba ako historický objekt. Očakávajú, že jeho história bude prezentovaná spôsobom, ktorý súčasne umožní kultúrne, komunitné, vzdelávacie a tvorivé využitie.

3. Dôležitým očakávaním je pravidelný kultúrny program

Najväčší záujem bol o koncerty, prednášky, besedy, literárne večery, workshopy, výstavy a komentované prehliadky.

4. Rómerov dom má byť otvoreným komunitným priestorom

Respondenti výrazne podporili otvorenosť rôznym skupinám a uvádzali potrebu väčšieho priestoru pre kultúrne organizácie, umelcov, literátov, miestnych obyvateľov, mladých ľudí, deti, seniorov a návštevníkov mesta.

5. Existuje potreba lepšej informovanosti a viditeľnosti

Najčastejšie uvádzaným súčasným nedostatkom bola nedostatočná informovanosť o tom, čo sa v Rómerovom dome deje. To súvisí aj s návrhmi na lepšiu interpretáciu, označenie a propagáciu objektu.

6. Dôležitá je kvalita a udržateľnosť budúcej prevádzky

Respondenti medzi prioritami uvádzali nielen samotnú obnovu, ale aj udržateľnú prevádzku, lepšie využitie priestorov, nádvoria a vytvorenie podmienok pre pravidelný program.

13. Využitie výsledkov v ďalšom participatívnom procese

Výsledky online dotazníka boli využité ako jeden z podkladov pre ďalšie fázy participatívneho procesu, najmä pre World Café a následný odborný workshop.

Viacere témy identifikované v dotazníku sa následne objavili aj v diskusiách a prioritizácii World Café – najmä:

- lepšia interpretácia histórie Rómerovho domu a osobnosti Floriána Rómera,
- otvorenosť domu rôznym skupinám,
- pravidelný kultúrny a komunitný program,
- práca s deťmi a mladými ľuďmi,
- literatúra a tvorba,
- lepšia dostupnosť a otvorenosť objektu,
- využitie nádvoria a ďalších priestorov,
- spolupráca s kultúrnymi a komunitnými partnermi,
- a otázka dlhodobej udržateľnosti.

Dotazník tak slúžil nielen ako samostatný spôsob získania názorov, ale aj ako **východisko pre ďalšie prehĺbovanie participácie.**

14. Záver

Online dotazník ukázal, že medzi zapojenými respondentmi existuje výrazný záujem o budúcnosť Rómerovho domu a o jeho ďalšie využívanie ako živého kultúrneho a komunitného priestoru.

Zároveň sa v odpovediach opakovane objavuje potreba zachovať historický charakter a autenticitu objektu a súčasne ho otvoriť širšiemu publiku prostredníctvom kultúrneho programu, vzdelávania, komunitných aktivít, interpretácie histórie a tvorby.

Výsledky možno zhrnúť do základného princípu:

Rómerov dom má byť po obnove zároveň chráneným historickým objektom aj živým, otvoreným a aktívne využívaným miestom.

Tento záver sa stal jedným z východísk pre ďalšie fázy participatívneho procesu a bol ďalej overovaný a rozpracovávaný prostredníctvom World Café a odborného workshopu.

Príloha č. 4 – dokumenty World Café

Pozvánka na World Café

World Café - Rómerov dom po obnove: Ako má fungovať živé miesto pre Bratislavu?

[9.9.2026] | [17:00 hod] | Rómerov dom, Bratislava

Čo nás čaká?

Po krátkom úvode sa rozdelíme do menších skupín a budeme postupne diskutovať pri štyroch tematických stoloch. Každý stôl otvorí inú tému a spoločne budeme hľadať najdôležitejšie podnety a priority pre budúcnosť Rómerovho domu.

1. Rómerov dom a jeho príbeh

Ako má dom rozprávať o svojej histórii, zdieľanom dedičstve a o Bratislave?

Budeme hovoriť o kultúrnom dedičstve, príbehoch domu, ich interpretácii a o tom, ako ich priblížiť rôznym generáciám.

2. Rómerov dom ako miesto pre ľudí

Ako má dom slúžiť komunite?

Budeme premýšľať o tom, pre koho má byť dom otvorený, ako zapojiť rôzne generácie, dobrovoľníkov, národnostné menšiny, miestnu komunitu či turistov.

3. Kultúra, tvorba a program

Čo by sa malo v dome diať?

Budeme hľadať predstavu o budúcom kultúrnom programe, možnostiach pre umelcov, literatúru, školy, kultúrne organizácie a ďalších aktérov.

4. Budúcnosť a udržateľnosť

Ako zabezpečiť, aby dom dobre fungoval aj o 10–20 rokov?

Budeme diskutovať o dlhodobom fungovaní, partnerstvách, dobrovoľníctve, programe a možnostiach udržateľnej prevádzky.

Ako bude World Café fungovať?

Krátky úvod

Predstavíme projekt obnovy, jeho ciele a základné limity.

4 kolá diskusie

Účastníci budú rotovať medzi tematickými stolmi. Pri každom stole bude moderátor, ktorý bude diskusiu viesť a zaznamenávať hlavné podnety.

Výber priorít

Na konci každého kola skupina vyberie tri najdôležitejšie odporúčania.

Spoločné hlasovanie

Každý účastník dostane tri hlasy a označí podnety, ktoré považuje za najdôležitejšie pre budúcnosť Rómerovho domu.

Záverečná reflexia

Spoločne sa pozrieme na to, čo z diskusie vyplynulo.

Čo bude s výsledkami?

Výstupy World Café budú spolu s výsledkami dotazníka, odborného workshopu a konzultácie s nórsym partnerom slúžiť ako podklad pre ďalšiu prípravu projektu obnovy.

Podnety budeme ďalej vyhodnocovať a pri jednotlivých návrhoch zaznamenáme, **či a ako boli zapracované, prípadne prečo ich nebolo možné realizovať.**

Čo od vás potrebujeme?

Nie hotové riešenia.

Zaujímá nás váš pohľad, skúsenosť, nápad aj kritická pripomienka.

Najmä chceme spolu hľadať odpoveď na jednu otázku:

Akým miestom by mal byť Rómerov dom po obnove?

STÔL 1

RÓMEROV DOM A JEHO PRÍBEH

Hlavná otázka

Čo by mal Rómerov dom rozprávať o svojej histórii a o Bratislave?

Otázky na diskusiu

Čo z histórie Rómerovho domu považujete za dôležité zachovať a vysvetliť?

Čo by mal návštevník po návšteve domu pochopiť alebo zažiť?

Ako môžeme prepájať históriu domu s dnešným životom Bratislavy?

Ako môžeme osloviť ľudí, ktorí sa o históriu bežne nezauímajú?

Ako môže dom rozprávať príbehy rôznych kultúrnych a spoločenských vrstiev Bratislavy?

Ako by mal Rómerov dom rozprávať aj o historických väzbách Bratislavy na Maďarsko a o Florišovi Rómerovi ako osobnosti, ktorá je významnou súčasťou spoločného kultúrneho dedičstva?

Ako by sme mohli lepšie osloviť deti a mladých ľudí?

Predstavte si...Prichádzate do Rómerovho domu ako návštevník. Čo by ste chceli vidieť, počuť alebo zažiť, aby ste pochopili, prečo je tento dom dôležitý?

STÔL 2

RÓMEROV DOM AKO MIESTO PRE ĽUDÍ

Hlavná otázka

Ako má Rómerov dom slúžiť komunite?

Otázky

Kto by sa mal v Rómerovom dome cítiť vítaný?

Čo by tu mohli robiť obyvatelia Bratislavy?

Čo by mohlo prilákať mladých ľudí?

Čo by potrebovali seniori?

Ako môže dom pracovať s dobrovoľníkmi?

Ako môže byť Rómerov dom miestom, kde sa stretávajú a navzájom spoznávajú rôzne kultúrne a národnostné komunity Bratislavy vrátane maďarskej komunity?

Ako sa môžu ľudia zapojiť aj bez toho, aby boli súčasťou nejakej organizácie?

Čo podľa vás znamená, že je historický objekt „otvorený komunite“?

Dôležitá otázka

Čo dnes ľuďom v Bratislave chýba a Rómerov dom by to mohol aspoň čiastočne ponúknuť?

STÔL 3

KULTÚRA, TVORBA A PROGRAM

Hlavná otázka

Čo by sa malo v Rómerovom dome pravidelne diať?

Otázky

Aké kultúrne aktivity by sa sem hodili?

Akú úlohu by tu mohla mať literatúra?

Čo by tu mohli robiť umelci a kultúrni tvorcovia?

Mohol by byť dom miestom pre rezidencie, tvorivé pobyty alebo experiment?

Aké aktivity by mohli byť určené školám?

Ako môže dom spolupracovať s existujúcimi kultúrnymi organizáciami?

Aké programy alebo aktivity by mohli v Rómerovom dome pripomínať a prepájať slovenské a maďarské kultúrne dedičstvo a príbeh Florisa Rómera?

Aké priestory potrebujú ľudia a organizácie, ktoré by tu chceli pôsobiť?

Predstavte si...Prídete do Rómerovho domu o tri roky. Čo sa tam práve deje?

STÔL 4

BUDÚCNOSŤ A UDRŽATEĽNOSŤ

Hlavná otázka

Čo musí Rómerov dom robiť dnes, aby mohol dobre fungovať aj o 10–20 rokov?

Otázky:

Aké aktivity by mali zabezpečovať pravidelný život domu?

Akú úlohu môžu mať dobrovoľníci?

Akú úlohu môžu mať prenájmy?

Aké partnerstvá by mohol dom potrebovať?

S kým by mal Rómerov dom spolupracovať na Slovensku aj v Maďarsku, aby mohol dlhodobo rozvíjať svoju úlohu miesta spoločného slovenského a maďarského kultúrneho dedičstva?

Čo by nemalo byť závislé iba od grantov?

Ako zabezpečiť pravidelný program?

Čo môže pomôcť vytvoriť stabilnú komunitu okolo domu?

Trochu provokatívna otázka

Čo by mohlo spôsobiť, že Rómerov dom o 10 rokov nebude fungovať tak, ako si dnes predstavujeme?

World Café – 9.9.2026 – 17:00 hod Rómerov dom
PRIORITY

V rámci otázok na tému Rómerov dom a jeho príbeh (stôl č.1) boli štyrmi skupinami účastníkov World Café zadefinované nasledovné priority. Každá skupina zadefinovala tri priority.

Stôl č.1

Hlavná otázka: Čo by mal Rómerov dom rozprávať o svojej histórii a o Bratislave?

Skupina č.1

1. Vytvorenie pamätnej izby/expozície Floriána Františka Rómera
2. Nadviazanie spolupráce s múzeom Rómera v Győri v Maďarsku a so slovenskými inštitúciami ako Galéria mesta Bratislavy a Múzeum mesta Bratislavy
3. Propagácia Rómerovho domu a života Rómera

Skupina č. 2

4. Prezentať život Rómera a uskutočniť odborný výskum v archívoch, publikáciách a pod.
5. Nadviazanie spolupráce s múzeom Rómera v Győri v Maďarsku, s medzinárodnými organizáciami; prepojenie odborného pôsobenia Rómera aj na Ukrajinu v Zakarpatskej oblasti
6. Interaktívne aktivity pre detských návštevníkov

Skupina č. 3

7. Lepšie označenie Rómerovho domu z exteriéru – aby človek jasne vedel, kam vstupuje
8. Doplnenie tlačенých materiálov ako tabule, letáky, QR kódy do interiéru domu, aby si vedeli všetci návštevníci o histórii domu prečítať/dozvedieť sa o nej
9. Realizácia výchovno-vzdelávacích prednášok

Skupina č. 4

10. Spolupráca s maďarskými komunitami v Bratislave
11. Zameranie sa na osobu Rómera, literárne podujatia
12. Podčiarknuť historickú kontinuitu domu (osoba Rómera, vinárska tradícia domu) a prepojenie so súčasnosťou (aktuálne využitie, realizované podujatia)

Následne účastníci všetkých skupín hlasovali (každý účastník mal 3 hlasy) za TOP priority k uvedenej téme.

Najviac hlasov získali nasledovné priority:

priorita č. 3 – propagácia Rómerovho domu a života Rómera – 11 hlasov

priorita č. 8 – lepšia informovanosť o histórii domu v interiéru – 11 hlasov

priorita č. 12 – historická kontinuita domu a prepojenie so súčasnosťou – 11 hlasov

Rómerov dom ako miesto pre ľudí

Hlavná otázka: Ako má Rómerov dom slúžiť komunite?

Dialóg prvej skupiny

- nepoznáme ešte všetky možnosti a ponuku RD, známa je kaviareň, čítačky a DOD
- **potrebné je zmapovať ponuku RD ako objektu** (ako komunitného centra), **terajší stav a možnosti do budúca**. Väčšinový názor RD = kaviareň, ale kaviareň nie je celý RD. Túto ponuku komunikovať cez QR kód www.romerovdom.sk
- potrebné je lepšie fyzické sprístupnenie objektu počas dňa a týždňa (otvárací čas, lepšie využitie jednotlivých priestorov, lepšie programová ponuka počas dňa), počas dňa je málo otvorený, zvyčajne až po 15:00 hod.
- okoloidúci turisti – náhodný záujem zastaviť sa. Objekt je cez bežný deň málo otvorený
- osloviť staromešťanov, maďarskú komunitu, aj organizované skupiny turistov (aj z lodí)
- deti zo škôl na programoch sa osvedčili
- sprístupnenie RD počas DOD Bratislavy, Víkend parkov z záhrad, Vianočných trhov, Noci literatúry a Bielej noci zabezpečuje vysokú účasť. Rozšíriť aj o dni UĽUV a pod., sprievodcov CR
- objekt má potenciál na kombináciu viacerých aktivít a ponúk, sídli tu NT, Literárny klub,
- čím je RD významný? jeho **Genius Loci – autenticnosť, komornosť, komunita, rodný dom FFR**
- Dom Albrechtovcov – orientovaný prevažne na vážnu hudbu, RD je viac polyfunkčný
- potrebná je aj dobrá ekonomika objektu, mix dlhodobých nájomcov, mix variabilne a krátkodobovo využívaných priestorov na zlepšenie ponuky a programových aktivít

Dialóg druhej skupiny

- dostať do povedomia čo sa deje (program) v RD – cez QR kód a sociálne siete
- rozvinúť spoluprácu s Maďarským kultúrnym inštitútom CZEMADOK, TIC hlavného mesta
- vytvoriť / poskytnúť priestor pre tichú miestnosť, meditáciu – „kaplnku“ (na 5 minút) ...
- podkrovie v OPEN SPACE – využitie na skupinové cvičenia, pilates, workshopy, tematické diskusie
- využitie apartmánov na pobyty umelcov, spisovateľov, expertov, remeselníkov a pod.
- komorné koncerty, krsty kníh ..., pivnica je vhodná na schladenie v lete
- zachovať autenticitu objektu – RD je ľudský
- bezbariérovosť objektu – cez jazykové verzie popisov (aj maďarské, nemecké, iné), cez Braillovo písmo, aj zlepšenia fyzickej dostupnosti
- do objektu je dobré doplniť nejaké staré veci – keramickú pec, veci na stenách, sud, ...

Dialóg tretej skupiny

- RD má komorný charakter
- RD je vhodný aj na kurzy a workshopy pre deti, na krúžkovú činnosť napr. aj o histórii a príbehoch Starého mesta
- RD je vhodný ako východiskové, alebo koncové miesto pre menšie skupiny turistov so sprievodcom CR, v závere sa im dá v pivnici ponúknuť pohár vína, syr (ako programová bodka, resp. záver trasy, s potenciálnou možnosťou prechodu do pivnice Galérie mesta Bratislava), ... Rozvinúť spoluprácu so sprievodcami CR, v objekte môžu mať malé zázemie
- RD by mal pokračovať ako kultúrny a komunitný priestor
- urobiť jeden deň v týždni iný, ako ostatných 6 dní

- RD pripomína atmosféru Starej Bratislavy, treba ju zachovať
- v objekte chýba základná výstava o F.F. Rómerovi, resp. pamätná tabuľa

Dialóg štvrtej skupiny

- Aby bol RD prístupný všetkým, nielen historikom a pamiatkarom ...
- dôležité komunity - UMELECKÁ LITERATÚRA + Stará Bratislava – Prešporáctvo (stratená multikultúrna Bratislava). Veľmi dobré by bolo sprostredkovanie príbehov starej Bratislavy (čítanie, video, hrané) Kedysi boli v meste mnohé viechy a otvorené pivnice (predaj a ochutnávka vína + tanec). Bolo by dobré, aby to bolo verejné známe, že sa tú stretávajú takéto komunity. Je to jedinečná vec Romerovho domu
- RD má byť otvorený miestnej komunite, obyvateľom, mladej generácii (opakovane počas týždňa), ale aj turistom (aj keď len jednorazovo, mali by tu niečo nájsť, mať dôvod zastavenia)
- Potrebná je programová koordinácia aktivít, zlepšenie stavu objektu, jeho prevádzky – potrebná je koordinácia sprístupňovania objektu pre rôzne aktivity
- Spolupráca s Bratislavské rožky

Prioritné odporúčania resp. TOP Priority:

1. lepšie fyzické sprístupnenie objektu počas dňa a týždňa (otvárací čas, aktivity aj počas dňa, jazyky) – *odporúčanie prvej skupiny – 16 hlasov*
2. Stará Bratislava – Prešporok (diskusie, komunita, obrázky, príbehy, dialekt, multikultúrny charakter mesta) *odporúčanie štvrtej skupiny – 19 hlasov*
3. Skupinové cvičenia, terapie, workshopy, tréningy, krúžky a diskusie – open space (3NP) – *odporúčanie druhej skupiny – 6 hlasov*
4. Sprievodcovia cestovného ruchu – zázemie v RD, východisko a koniec prechádzok – *odporúčanie tretej skupiny – 11 hlasov*

Stôl č. 3

V rámci otázok na tému Kultúra, tvorba a program (stôl č. 3) boli štyrmi skupinami účastníkov World Café zadané nasledovné priority. Každá skupina zdefinovala tri priority.

Hlavná otázka: Čo by sa malo v Rómerovom dome pravidelne diať?

Skupina č.1

1. Celodenný kultúrny priestor s jasne čitateľným charakterom.
2. Literatúra ako základ obsahovej náplne kultúrneho programu, v multižánrových prepojeniach.
3. Komunitné podujatia bez pódia a kurátorovaného umeleckého programu (napr. burzy kníh, platní).

Skupina č. 2

4. Interaktívne tvorivé literárne dielne či záujmové krúžky (podobne ako literárno-dramatické odbory na ZUŠ, ale zamerané na literatúru, tvorivé písanie, inscenované čítanie a pod.) pre deti aj seniorov

5. Podujatia v cudzích jazykoch orientované na zahraničné obyvateľstvo Bratislavy a ľudí, ktorí sa učia cudzí jazyk (angličtina, maďarčina, nemčina, ukrajinčina); čítania v cudzom jazyku.
6. Umelecké rezidenčné pobyty, prioritne slovensko-maďarské.

Skupina č. 3

7. Rómerov dom ako pokojný intelektuálny kultúrny priestor.
8. Podkrovie ako priestor pre stály rezidenčný program (taký v Bratislave de facto nejestvuje) s multižánrovým zameraním a povinným výstupom realizovaným počas rezidencie (výstava, diskusia, autorské čítanie, reportáž) – rezident by sa počas pobytu mal aktívne zapájať do programu v dome.
9. Viac vizuálnych podujatí (v súčasnosti je väčšina kultúrnej produkcie Rómerovho domu zameraná na počúvanie – besedy, prednášky, čítania, prehliadky, koncerty): výstavy, premietanie, site-specific inštalácie.

Skupina č. 4

10. Definovanie detí a mládeže ako novej cieľovej skupiny domu – a to aj v rámci historického vzdelávania.
11. Jasný charakter priestoru a jeho komunity, ktorá je založená na vzťahu k literatúre a histórii.
12. Posilnenie viditeľnosti / PR domu a s tým spojených personálnych kapacít.

Následne účastníci všetkých skupín hlasovali (každý účastník mal 3 hlasy) za TOP priority k uvedenej téme.

Najviac hlasov získali nasledovné priority:

Priorita č. 8 – rezidenčný program v podkroví – 13 hlasov

Priorita č. 1 – celodenný kultúrny priestor s charakterom – 10 hlasov

Priorita č. 7 – pokojný intelektuálny priestor – 8 hlasov

Priorita č. 4 – zavedenie literárnych krúžkov pre deti a seniorov – 7 hlasov

Stôl č. 4

Budúcnosť a udržateľnosť Rómerovho domu

V rámci otázok na tému Budúcnosť a udržateľnosť Rómerovho domu (stôl č.4) boli štyrmi skupina mi účastníkov World Café zadefinované nasledovné priority. Každá skupina zadefinovala tri priority.

Hlavná otázka: Čo musí Rómerov dom robiť dnes, aby mohol dobre fungovať aj o 10 – 20 rokov?

Skupina č.1

13. Uzatváranie strategických partnerstiev s rôznymi partnermi (napr. Hlavné mesto Bratislava, Bratislavský samosprávny kraj ale aj iné).
14. Organizovanie väčšieho množstva aktivít a otvorenosť

15. Jedna konkrétna osoba zodpovedná za správu objektu, ktorá bude okrem iného robiť aj kontinuálny fundraising (online podpora a pod.).

Skupina č. 2

16. Vyváženosť komerčných a nekomerčných aktivít
17. Vytvorenie pravidelných dobrovoľníckych príležitostí a výškolenie dobrovoľníkov
18. Prepojenie aktivít Rómerovho domu so zelenými aktivitami správcu objektu NT ale aj všeobecne zelenými aktivitami – vytvoriť konkurenčnú výhodu príjemného zeleného miesta, kde si človek príde oddýchnuť, ochladiť sa (napr. viac ozeleniť nádvorie a pod.)

Skupina č. 3

19. Obnovené priestory ponúkať na krátkodobé nájmy (svadby, stužkové, vianočné firemné večierky v autentickom prostredí Rómerovho domu).
20. Pri organizovaní podujatí musí byť silným partnerom kaviareň – zlepšiť ponuku a služby – prepojenie aj s pivničnými priestormi ako v minulosti
21. Pripraviť kvalitne spracovaný ponukový list (presné podmienky prenájmu – vhodné plochy na prenájom, ich vybavenie, cena, podmienky a pod.)

Skupina č. 4

22. Diverzifikácia programu a aktivít, partnerstiev a zdrojov – napr. od základného nízkonákladového kontinuálneho programu až po formáty s medzinárodnou účasťou, ktoré sú finančne aj časovo náročnejšie.
23. Sústrediť sa na tiché a „slow“ aktivity – Rómerov dom „Kaplanka pokoja“ v historickom centre Bratislavy a na tom postaviť business model Rómerovho domu.
24. Vytvorenie silnej komunity Priateľov Rómerovho domu, ktorá ho podrží aj v ťažkých časoch.

Následne účastníci všetkých skupín hlasovali (každý účastník mal 3 hlasy) za TOP priority k uvedenej téme.

Najviac hlasov získali nasledovné priority:

priorita č. 7 – krátkodobé prenájmy – 11 hlasov

priorita č. 3 – jedna konkrétna osoba zodpovedná za správu - 8 hlasov

priorita č. 8 – kaviareň ako silný partner – 5 hlasov

priorita č. 10 – diverzifikácia programu a aktivít, partnerstiev a zdrojov – 5 hlasov

Fotodokumentácia World Café: 9.9.2026

Prezenčná listina k World Café

DÁTUM A ČAS	09.09.2026, 17:00 – 19:00
ADRESA AKTIVITY	Rómerov dom, Zámočnícka 10, 811 03 Bratislava

MENO A PRIEZVISKO	SÚHLAS S FOTOGRAFOVANÍM*
NINA MISKOVIČOVÁ	
ANDREJ FEDURCO	
EVA BOLEMAN	
Tomáš Mucho	
VLADIMÍR MICHA	
Beata YAGHI	
JARMILA KONEČNÁ	
Juraj Papajna	
Esther Pálgyová	
Monika Šišáková	
KRISTÚT VITEROV	
VERONIKA JANČOVÁ	
NORA LOUČKOVÁ	
Ilia Kuchár	
BARBORA SOJČOVÁ	
Júlia Kvaliková	
JANA DANILIOVÁ	
Martina Novodvorská	
Martin KVAČ	
MONIKA KOZÁKOVÁ	
DIMITEL KRNAČ	
MILAN POLIAK	
RAVEL MALIE	
TETIANA GRÝBOVÁ	

*Vyjadrujem súhlas s vyhotovením a zverejnením fotografií na účely propagácie Národného Trustu n.o. Súhlas som dal/a zo svojej slobodnej vôle bez akékoľvek nátlaku. Súhlas je daný na dobu neurčitú a je možné ho kedykoľvek písomne odvolať emailom na adrese : nt@nt.sk.

POZVÁNKA

Odborný workshop - Rómerov dom po obnove: Ako má fungovať živé miesto pre Bratislavu?

[17.9.2026] | [15:00 hod] | Rómerov dom, Bratislava

Od vízie verejnosti k možnostiam obnovy

Ako má vyzerat' a fungovať Rómerov dom po obnove?

Na túto otázku sme sa pýtali verejnosti počas World Café, ktoré sa uskutočnilo 9. septembra 2026. Spoločne sme diskutovali o tom, aký príbeh má Rómerov dom rozprávať, komu má slúžiť, aký program by sa v ňom mal odohrávať a ako zabezpečiť jeho dlhodobé fungovanie.

Teraz chceme tieto podnety konfrontovať s odborným pohľadom.

Pozývame preto **architektov, pamiatkarov, odborníkov na kultúrne dedičstvo, vlastníka budovy a ďalších špecialistov**, aby spoločne posúdili výsledky participatívneho procesu a hľadali možnosti, ako ich premietnuť do ďalšej prípravy obnovy Rómerovho domu.

Čo budeme spolu riešiť?

Odborný workshop bude vychádzať z výstupov World Café a ďalších podkladov participatívneho procesu. Pri jednotlivých návrhoch a prioritách sa budeme pýtať:

- Čo z toho je z pohľadu odbornosti a obnovy historickej budovy realizovateľné?
- Aké sú pri jednotlivých podnetoch pamiatkové, architektonické, technické či prevádzkové limity?
- Ktoré návrhy majú potenciál výrazne prispieť k budúcemu fungovaniu domu?
- Čo treba pri jednotlivých návrhoch doplniť, overiť alebo ďalej rozpracovať?

- Kde sa jednotlivé pohľady dopĺňajú a kde medzi nimi vznikajú napätia?
- Aké riešenia môžu pomôcť vytvoriť z Rómerovho domu živé, otvorené a zároveň udržateľné miesto?

Štyri témy, štyri perspektívy

Workshop nadviaže na štyri tematické okruhy World Café:

1. Rómerov dom a jeho príbeh

Ako pracovať s historickým a kultúrnym dedičstvom domu? Ako ho interpretovať a sprístupniť rôznym návštevníkom bez straty jeho autenticity?

2. Rómerov dom ako miesto pre ľudí

Aké skupiny má dom oslovovať a akým spôsobom? Čo môže podporiť jeho otvorenosť voči komunite a rôznym generáciám?

3. Kultúra, tvorba a program

Aké aktivity a funkcie môžu v dome fungovať? Ako zladať potreby kultúrneho programu s charakterom historickej budovy?

4. Budúcnosť a udržateľnosť

Čo je potrebné na to, aby Rómerov dom nebol len obnovenou budovou, ale dlhodobo fungujúcim miestom? Aké sú možnosti jeho prevádzky, partnerstiev a programového fungovania?

Ako bude workshop prebiehať?

Na začiatku predstavíme hlavné výstupy World Café a ďalších častí participatívneho procesu. Následne sa v menších skupinách pozrieme na jednotlivé podnety z odborného pohľadu. Cieľom nebude jednotlivé návrhy jednoducho „schváliť“ alebo „zamietnuť“, ale pomenovať ich **potenciál, limity, podmienky realizácie a otázky, ktoré si vyžadujú ďalšie overenie**.

Na záver spoločne identifikujeme najdôležitejšie odporúčania pre ďalšiu prípravu obnovy.

Čo bude s výsledkami?

Výstupom workshopu bude odborné vyhodnotenie podnetov verejnosti.

Spolu s výsledkami World Café, dotazníka a konzultácie s nórsym partnerom budú tieto výstupy slúžiť ako podklad pre prípravu projektu obnovy Rómerovho domu.

Pri jednotlivých podnetoch chceme transparentne zaznamenať, **či, ako a za akých podmienok môžu byť zapracované**, prípadne prečo ich nie je možné realizovať.

Nejde teda o hľadanie jedného „správneho“ riešenia. Cieľom je spojiť **hlas verejnosti s odbornou skúsenosťou a znalosťou možností a limitov historickej budovy**.

Hlavná otázka workshopu

Ako môžeme predstavu verejnosti o Rómerovom dome premeniť na kvalitné, uskutočniteľné a dlhodobo udržateľné riešenie?

Svoju účasť prosím potvrdíte do 16.9.2026 na adrese nt@nt.sk Ďakujeme!

ZÁPIS Z ODBORNÉHO WORKSHOPU

Rómerov dom po obnove: Ako má fungovať živé miesto pre Bratislavu?

Dátum: 17. 9. 2026

Čas: 15:00

Miesto: Rómerov dom, Bratislava

Počet odborných účastníkov: 8

1. Účel odborného workshopu

Odborný workshop bol súčasťou participatívneho procesu prípravy projektu obnovy a budúceho fungovania Rómerovho domu.

Jeho cieľom bolo konfrontovať podnety a priority identifikované v rámci participácie s odbornými pohľadmi z oblasti ochrany kultúrneho dedičstva, architektúry, cestovného ruchu, miestnej histórie, kultúry a literatúry, stavebnej obnovy, klimatických a prevádzkových otázok a vlastníckych vzťahov.

Workshop nadviazal najmä na výstupy World Café a online dotazníka. Jeho úlohou nebolo jednotlivé podnety verejnosti jednoducho schváliť alebo zamietnuť, ale posúdiť ich:

- z hľadiska realizovateľnosti,
- z hľadiska pamiatkových, architektonických a technických limitov,
- z hľadiska budúcej prevádzky a ekonomickej udržateľnosti,
- z hľadiska potenciálu pre budúce fungovanie Rómerovho domu,
- a z hľadiska potreby ďalšieho overenia alebo rozpracovania.

Takto workshop vytvoril ďalší krok medzi verejnými podnetmi a ich možným premietnutím do projektového návrhu.

2. Zloženie odborného tímu

Workshopu sa zúčastnilo 8 odborných účastníkov zastupujúcich rôzne odborné perspektívy:

- architektúra a projektovanie,
- ochrana a obnova kultúrneho dedičstva a pamiatok,
- miestna história,
- cestovný ruch a interpretácia objektu návštevníkom,
- súčasná kultúra a literatúra,
- stavebné a technické otázky,
- klimatické a environmentálne aspekty,
- vlastnícke a prevádzkové otázky.

Takéto zloženie umožnilo posudzovať podnety verejnosti z viacerých navzájom sa dopĺňajúcich hľadísk.

Mená účastníkov sú uvedené v prezenčnej listine, ktorá tvorí prílohu zápisu.

3. Východiská workshopu

Odborný workshop nadviazal na štyri tematické okruhy, ktoré boli predmetom World Café:

1. **Rómerov dom a jeho príbeh**
2. **Rómerov dom ako miesto pre ľudí**
3. **Kultúra, tvorba a program**
4. **Budúcnosť a udržateľnosť**

Tieto tematické okruhy vychádzali z otázok formulovaných v rámci participatívneho procesu a pokrývali hlavné oblasti budúceho fungovania objektu.

Pri World Café účastníci najskôr diskutovali v tematických skupinách a následne spoločným hlasovaním určovali priority. Každý účastník mal tri hlasy. Výsledkom bol súbor prioritných podnetov, ktoré boli následne predmetom odborného posúdenia.

4. Odborné posúdenie hlavných tém

4.1 Rómerov dom a jeho príbeh

V tejto oblasti sa participatívne podnety sústreďovali najmä na lepšiu interpretáciu histórie domu, osobnosti Floriána Františka Rómera, historickú kontinuitu objektu a jeho väzby na Bratislavu, ako aj na potrebu prepájať historické dedičstvo so súčasným životom domu.

Odborná diskusia potvrdila význam interpretácie Rómerovho domu ako historického objektu a zároveň poukázala na potrebu pracovať s interpretáciou spôsobom, ktorý bude zrozumiteľný rôznym skupinám návštevníkov.

Ako vhodný prístup bola identifikovaná najmä **živá a viacvrstvá interpretácia**, ktorá nemusí byť založená iba na klasickej expozícii. Môže využívať kombináciu komentovaných prehliadok, krátkych audiovizuálnych alebo digitálnych formátov, vzdelávacích aktivít a programov pre deti a mladých ľudí.

Zároveň bolo zdôraznené, že interpretácia musí rešpektovať charakter Rómerovho domu ako národnej kultúrnej pamiatky a jeho architektonickú autenticitu.

4.2 Rómerov dom ako miesto pre ľudí

Pri téme otvorenosti domu sa odborná diskusia sústredila najmä na otázku, ako zabezpečiť prístupnosť objektu a zároveň efektívne využívať jeho obmedzené priestorové možnosti.

Bolo konštatované, že Rómerov dom nie je možné priestorovo neobmedzene rozširovať. Budúce využitie preto bude potrebné založiť na koordinácii jednotlivých aktivít, časovom plánovaní a vhodnom prepájaní prevádzok.

Ako dôležitá téma sa ukázala **fyzická aj informačná dostupnosť objektu**. Diskutovalo sa o potrebe lepšej dostupnosti počas dňa, o prístupe návštevníkov, orientácii v objekte a o bezbariérovosti.

Pri bezbariérovosti bolo zdôraznené, že je potrebné uvažovať o prístupnosti ako o komplexnej otázke, ktorá zahŕňa fyzickú, zrakovú, sluchovú a ďalšiu formu dostupnosti a musí byť riešená s ohľadom na charakter historickej budovy.

Odborná diskusia zároveň potvrdila význam budovania pravidelnej návštevníckej komunity. Dôležité preto nebude iba jednorazové otvorenie objektu, ale vytváranie pravidelných príležitostí na návštevu a opakovaný kontakt s domom.

4.3 Kultúra, tvorba a program

Odborní účastníci sa venovali aj otázke, ako vytvoriť dostatočne pestrý program bez toho, aby došlo k preťaženiu objektu alebo k rozporu s jeho pamiatkovými a technickými limitmi.

Za dôležité bolo označené najmä:

- pravidelnosť programu,
- jasné tematické a obsahové zameranie,
- prepájanie kultúrnych, vzdelávacích a komunitných aktivít,
- spolupráca s existujúcimi kultúrnymi organizáciami,
- využitie priestoru pre literatúru a tvorbu,
- aktivity pre deti a mladých ľudí,
- a rozvoj rezidenčných a tvorivých formátov.

Diskusia zároveň upozornila na potrebu koordinácie programu, personálnych kapacít a rozpočtu. Väčší počet aktivít automaticky znamená aj vyššie nároky na produkciu, technické zabezpečenie a prevádzku.

Ako dôležitý princíp preto vyplynulo, že budúci program má byť **pravidelný, ale zároveň realisticky nastavený podľa priestorových, personálnych a finančných možností objektu**.

4.4 Budúcnosť a udržateľnosť

V oblasti udržateľnosti sa odborná diskusia sústredila na potrebu kombinovať kultúrnu a komunitnú funkciu domu s realistickým prevádzkovým modelom.

Diskutované boli najmä:

- krátkodobé prenájmy,
- rezidenčné využitie podkrovia,
- spolupráca s kaviarňou,

- spolupráca s turistickými sprievodcami,
- partnerstvá s kultúrnymi organizáciami,
- diverzifikácia príjmov,
- diverzifikácia programových a partnerských zdrojov,
- personálne zabezpečenie prevádzky.

Odborná diskusia upozornila, že ekonomická návratnosť obnovy a stabilita prevádzky historického objektu sú dlhodobější otázkou. Budúce fungovanie preto nemá byť založené na jedinom zdroji príjmov alebo jedinom type aktivity.

Ako významný záver vyplynula potreba **postupného rozvoja a priebežného vyhodnocovania fungovania domu.**

5. Hlavné odborné závery

Na základe diskusie možno formulovať tieto hlavné závery odborného workshopu:

1. Participatívne podnety sú vo všeobecnosti kompatibilné s budúcim smerovaním Rómerovho domu.

Odborná diskusia neidentifikovala medzi hlavnými prioritami verejnosti zásadný rozpor s odborným pohľadom na budúce využitie objektu. Jednotlivé podnety však majú rozdielnú mieru realizovateľnosti a vyžadujú rozdielne podmienky alebo ďalšie overenie.

2. Ochrana pamiatkových hodnôt musí zostať základným rámcom.

Budúce využitie Rómerovho domu musí rešpektovať jeho charakter národnej kultúrnej pamiatky, historickú stavebnú štruktúru, technické možnosti a príslušné pamiatkové a bezpečnostné požiadavky.

3. Budúci program musí byť koordinovaný s priestorovými a prevádzkovými možnosťami.

Obmedzená kapacita objektu neznamena nemožnosť rozvíjať program, ale vyžaduje vhodnú časovú a prevádzkovú koordináciu jednotlivých aktivít.

4. Dostupnosť a otvorenosť objektu sú dôležitou podmienkou jeho budúceho fungovania.

Odborná diskusia podporila potrebu venovať pozornosť fyzickej, informačnej a programovej dostupnosti domu a zároveň cielene pracovať s rôznymi skupinami návštevníkov.

5. Udržateľnosť si vyžaduje kombináciu viacerých zdrojov a partnerstiev.

Pre dlhodobé fungovanie bude potrebné prepájať program, partnerstvá, prenájmy, dobrovoľníctvo, prípadné komerčné aktivity a ďalšie zdroje.

6. Podnety verejnosti je potrebné ďalej rozpracovávať postupne.

Nie všetky návrhy je možné rozhodnúť už v prípravnej fáze projektu. Pri niektorých je potrebné ďalšie technické, pamiatkové, ekonomické alebo prevádzkové overenie.

6. Výstup workshopu pre ďalšiu prípravu projektu

Odborný workshop vytvoril väzbu medzi participatívnymi návrhmi a ďalšou prípravou projektu.

Výsledkom nie je jednoduché rozdelenie návrhov na „schválené“ a „zamietnuté“, ale odborné posúdenie ich:

- potenciálu,
- realizovateľnosti,
- podmienok,
- limitov,
- a potreby ďalšieho rozpracovania.

Tento postup umožňuje pri ďalšej príprave projektu sledovať jednotlivé podnety v logike:

podnet verejnosti → priorita → odborné posúdenie → spôsob premietnutia do projektu → podmienky/limity → ďalšie overenie alebo realizácia počas projektu.

Takto nastavený postup zároveň umožňuje pokračovať v participácii aj počas realizácie projektu a priebežne vyhodnocovať, ako sa jednotlivé návrhy premietajú do fungovania Rómerovho domu.

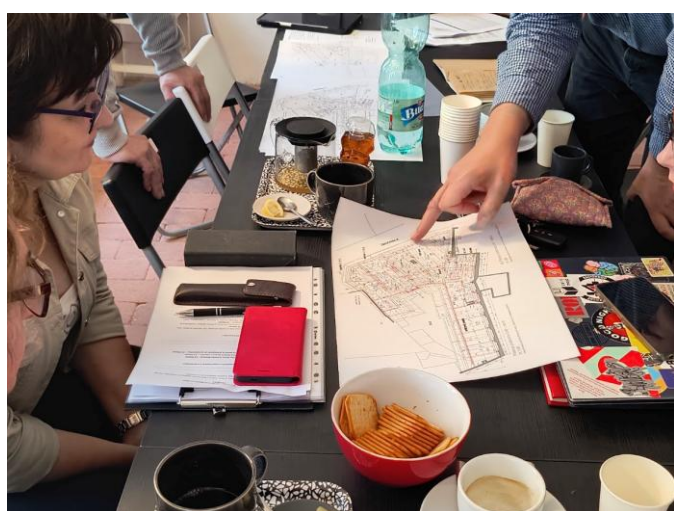
7. Záver

Odborný workshop potvrdil význam prepojenia ochrany historického objektu s jeho budúcim aktívnym využívaním.

Výstupy workshopu budú využité spolu s výsledkami online dotazníka, World Café a ďalších konzultácií pri ďalšom rozpracovaní projektových aktivít, programového konceptu, interpretačného prístupu a modelu budúceho fungovania Rómerovho domu.

Zároveň bolo zdôraznené, že jednotlivé kroky je potrebné realizovať postupne, s ohľadom na dostupné zdroje, pamiatkové a technické podmienky a reálne prevádzkové možnosti objektu.

Fotodokumentácia odborného workshopu 17.9.2026

Odborný workshop - Obnova Rómerovho domu, 17.9.2026, 15:00 hod

	Meno	Organizácia	Kontaktná e-mailová adresa	Podpis
1.	Eva Bolcmanová	OZ Bratislava	bolcman-eva@gmail	
2.	ZETA POLOHNOVA	FAP 8PM BA	zeta.pohlova@stuba.sk	
3.	Lidia Kubecková	KPO Bratislava	lidia.kubeckova@pamiatky.gov.sk	
4.	PETER FIACA	ASOCIACIA SPRIEDOCOV	AJ3A @ ASBA.sk	
5.	MAROS QIESR	CZ EGAV LEGIONARI	marosolcar@gmail.com	
6.	ZUZANA ZNAMENOVÁ	OZ BRAT	zuzana.kortcbrat.sk	
7.	MARTIN KOVAČ	CZEKAV Odd. SHS	riaditel@ecanba.sk	
8.	Michaela Kuchárová	pechovy Trutava	kuchikad@n1.sk	
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				
17.				
18.				
19.				
20.				

Príloha č.6 – Prepojenie participácie na projekt

Participatívny podnet	Zdroj	Priorita	Odborné posúdenie	Premietnutie do projektu
Interpretácia Rómera a histórie domu	World Café	vysoká	realizovateľné	výskum a interpretácia
Rezidenčný program	World Café	vysoká	realizovateľné	umelecké/literárne rezidencie
Program pre deti a seniorov	World Café + dotazník	vysoká	realizovateľné	vzdelávacie a medzigeneračné aktivity
Lepšia dostupnosť a otvorenosť domu	World Café	vysoká	podmienené prevádzkovými možnosťami	inklúzia, dostupnosť, prevádzka
Krátkodobé prenájmy	World Café	vysoká	vhodné ako súčasť udržateľnosti	budúci prevádzkový/finančný model
Partnerstvá a diverzifikácia zdrojov	World Café + workshop	vysoká	realizovateľné	manažment a udržateľnosť
Kvalitná obnova objektu				
a zachovanie pamiatkových hodnôt	dotazník, World Café + workshop			aktivita č. 1